

STATE UNIVERSITY OF JAN KOCHANOWSKI
DEPARTMENT OF ENTREPRENEURSHIP AND INNOVATION

**STRATEGIES FOR ECONOMIC DEVELOPMENT:
THE EXPERIENCE OF POLAND
AND THE PROSPECTS OF UKRAINE**

Volume 1

**Collective monograph
edited by A. Pawlik, K. Shaposhnykov**

Kielce, Poland
2018

CONTENTS

1. STRATEGIES FOR THE NATIONAL ECONOMY DEVELOPMENT

Bikoshkurska N. V., Biloshkurskyi M. V., Slatvinskyi M. A. THE CONCEPTUAL AND METHODOLOGICAL FRAMEWORK OF THE INVESTMENT AND INNOVATION SECURITY ASSESSMENT	1
Diuzhev V. H., Bolshakov D. V. USING THE WORLD EXPERIENCE OF STATE SUPPORT TO INCREASE THE INNOVATIVE SUSCEPTIBILITY OF ENTERPRISES TO THE TECHNOLOGIES OF NONTRADITIONAL RENEWABLE ENERGY IN UKRAINE	22
Buiak L. M., Bashutska O. S. ECONOMIC EFFECTIVENESS OF SOCIAL SUPPORT OF THE POPULATION	39
Vasyurenko L. V., Kuksa I. M. THEORETICAL PRINCIPLES OF STATE REGULATION OF ORGANIZATION OF REMUNERATION	52
Horbal N. I., Romanyshyn S. B., Durdela R. I. INTERNATIONAL MIGRATION OF UKRAINIANS IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION	67
Dragan O. I., Tertychna L. I., Rybak N. O. STRATEGIC DEVELOPMENT OF HIGHER EDUCATION IN UKRAINE	81
Iliashenko S. M., Bozhkova V. V., Derykolenko O. M., Iliashenko N. S. SPECIFIC FEATURES OF CONSIDERING AND RISK MANAGEMENT IN THE ACTIVITY OF VENTURE INDUSTRIAL ENTERPRISES IN UKRAINE	94
Коба О. В., Миронова Ю. Ю. ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ: ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНИ	111
Sokolovska A. M., Kotlyarevsky Y. V., Tymchenko O. M. MODELS OF SCIENCE FUNDING IN UKRAINE: CURRENT SITUATION AND DEVELOPMENT PROSPECTS	126
Адонін С. В., Ізюмська В. А., Куряча Н.В. СОЦІАЛЬНІ ПЕРЕДУМОВИ ПРОВЕДЕННЯ ПЕНСІЙНОЇ РЕФОРМИ.....	143
Kolodiziev O. M., Chmutova I. M., Lebid O. V., Kotsiuba O. V. RISK ASSESSMENT OF USING BANKS FOR MONEY LAUNDERING	157
Науменкова С. В., Мищенко С. В. ПОВЫШЕНИЕ ДОСТУПНОСТИ ФИНАНСОВЫХ УСЛУГ В УСЛОВИЯХ УСИЛЕНИЯ ИНТЕГРАЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ	183
Omelyanenko V. A. COORDINATION OF THE DEVELOPMENT OF INNOVATION NETWORKS IN INTER-HIGH TECHNOLOGICAL SECTORS.....	198
Петик М. І., Микуляк О. В. МИТНІ РИЗИКИ ТА ІНСТРУМЕНТИ РЕАЛІЗАЦІЇ МИТНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ	213
Решетило В. П., Можайкіна Н. В., Островський І. А. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТРУКТУРНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	228

Коба О. В.

*кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку і аудиту
Полтавського національного технічного університету
імені Юрія Кондратюка*

Миронова Ю. Ю.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку і аудиту
Полтавського національного технічного університету
імені Юрія Кондратюка*

ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ: ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД ТА ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНИ

Анотація

Визначено структуру доходів Державного бюджету України за 2015-2017 роки і частку надходжень з податку на доходи фізичних осіб в ній. Проаналізовано основні тенденції формування дохідної частини Державного бюджету України за 2015-2017 роки. Висвітлено особливості оподаткування доходів фізичних осіб Франції, Німеччини, великої Британії, Італії, Іспанії, США, Японії. Виокремлено спільні та відмінні ознаки оподаткування доходів фізичних осіб в Україні та за кордоном. Представлено динаміку максимальних і мінімальних ставок даного податку. Визначено низку проблем щодо стягнення податку з доходів фізичних осіб. Досліджено перспективи і запропоновано напрямки удосконалення механізму оподаткування доходів громадян в Україні.

Вступ

Податкова система країни є складовою економічної системи. Вона, з одного боку, забезпечує фінансову базу держави, а з іншого – виступає головним знаряддям реалізації її економічної доктрини.

Ефективність податкової системи є передумовою вирішення соціальних і економічних завдань, а також інших функцій, які виконує держава на даному етапі історичного розвитку. З фіскальної точки зору, важливим є достатність доходів, які отримує держава, з економічної – який вплив вона здійснює через податкову політику на економічний розвиток.

Управління податковою сферою – складний процес, який вимагає висококваліфікованих спеціалістів, добре обізнаних як з теоретичними аспектами оподаткування, так і з практичними питаннями щодо нарахування і стягнення податків.

Податкова система України складається з сукупності податків і зборів, передбачених Податковим кодексом [1, с. 1]. Досить вагомий серед них –

податок на доходи фізичних осіб. Він є суттєвим джерелом формування доходів державного і місцевих бюджетів. Крім того, цей податок виконує не тільки важливу фіскальну, а й розподільчу функцію. У зв'язку з чим, принципи його стягнення мають максимально сприяти зниженню соціальних суперечностей у суспільстві.

В умовах створення в Україні соціально орієнтованої ринкової економіки пошук шляхів удосконалення механізму оподаткування доходів фізичних осіб із урахуванням світового досвіду стає надзвичайно актуальним.

Механізм оподаткування доходів фізичних осіб в Україні та за кордоном досліджували В. Андрущенко, О. Василик, П. Мельник, С. Онишко, В. Суторміна, Л. Тарангул, В. Федосов, Д. Черник, Л. Шаблиста, І. Якущик та ін.

Проблеми оподаткування доходів фізичних осіб в умовах сьогодення висвітлені в роботі Гречко А.В. [2, с. 65-67], Чирки А.А. [3, с. 910-914].

Сучасні тенденції розвитку міжнародного оподаткування в умовах глобалізації світової економіки розкриті в роботах Легкоступ І.І. [4, с. 261-263], Танклевської Н.С. [5, с. 265-267], Швеця Ю.О. [6, с. 772-774].

Визначенню напрямів вдосконалення порядку нарахування та сплати податку на доходи фізичних осіб через запровадження прогресивної шкали ставок, надання можливості платникам обирати порядок визначення бази сплати даної податкової форми як сукупних доходів всіх членів родини, або ж як доходів окремого громадянина, а також змін до бюджетного розподілу сум податку між бюджетами населених пунктів, де працює та проживає платник, присвячено роботи Непочатенко О.О., Боровик П.М., Парій Д.Ю. [7, с. 56-64].

Предметом численних дискусій науковців є визначення механізму оподаткування доходів громадян (прогресивний чи пропорційний); ставок, що мають при цьому застосовуватися (прогресивні, пропорційні, єдина), розміру неоподаткованого мінімуму; бази оподаткування, пільг. Проте, проблема формування ефективної, соціально-справедливої системи оподаткування доходів фізичних осіб з використанням досвіду провідних країн світу залишається невирішеною.

Розділ 1. Місце податку на доходи фізичних осіб в податковій системі України

Одним з основних джерел наповнення державного бюджету є податкові надходження – надходження від податків та зборів. За допомогою податків держава здійснює перерозподіл грошових коштів між різними верствами населення, регіонами та сферами економіки. Також вони є відображенням стану економіки та її розвитку.

Податки, як джерело державного бюджету, є основним фактором визначення та планування розвитку держави у майбутньому, тобто у виборі стратегії державної політики.

Податкові надходження бюджету, їх формування, розподіл та використання є провідною складовою системи бюджетно-податкового

регулювання економіки, роль якої посилюється в умовах трансформації економічної системи.

Як свідчать дані таблиці 1, податкові надходження складають близько $\frac{3}{4}$ доходів Державного бюджету України протягом останніх років [8, с. 8].

Так, у 2015 році вони становили 79,7% доходів бюджету, у 2016 році – зросли до 79,9%, а у 2017 році – до 83,1%. Така динаміка підтверджує значну роль податкових платежів у виконанні державою своїх функцій із забезпечення добробуту суспільства.

Із розрахунків видно, що відбувається збільшення частки податкових надходжень у бюджеті країни. Так, частка податкових надходжень у 2016 році порівняно з 2015 роком зросла на 0,2%, а у 2017 році порівняно з 2016 роком – на 3,2%.

Таблиця 1

Структура доходів Державного бюджету України за 2015-2017 роки

Показники	2015 рік		2016 рік		2017 рік	
	грн.	%	грн.	%	грн.	%
Доходи	375818425,3	100,0	513335960,4	100,0	604851574,3	100,0
Податкові надходження	299588860,2	79,7	409970879,6	79,9	502554559,6	83,1
Неподаткові надходження	69373338,1	18,5	95976326,3	18,7	87646786,1	14,5
Інші надходження	6856227	1,8	7388754,5	1,4	14650228,6	2,4

Джерело: розроблено за [8]

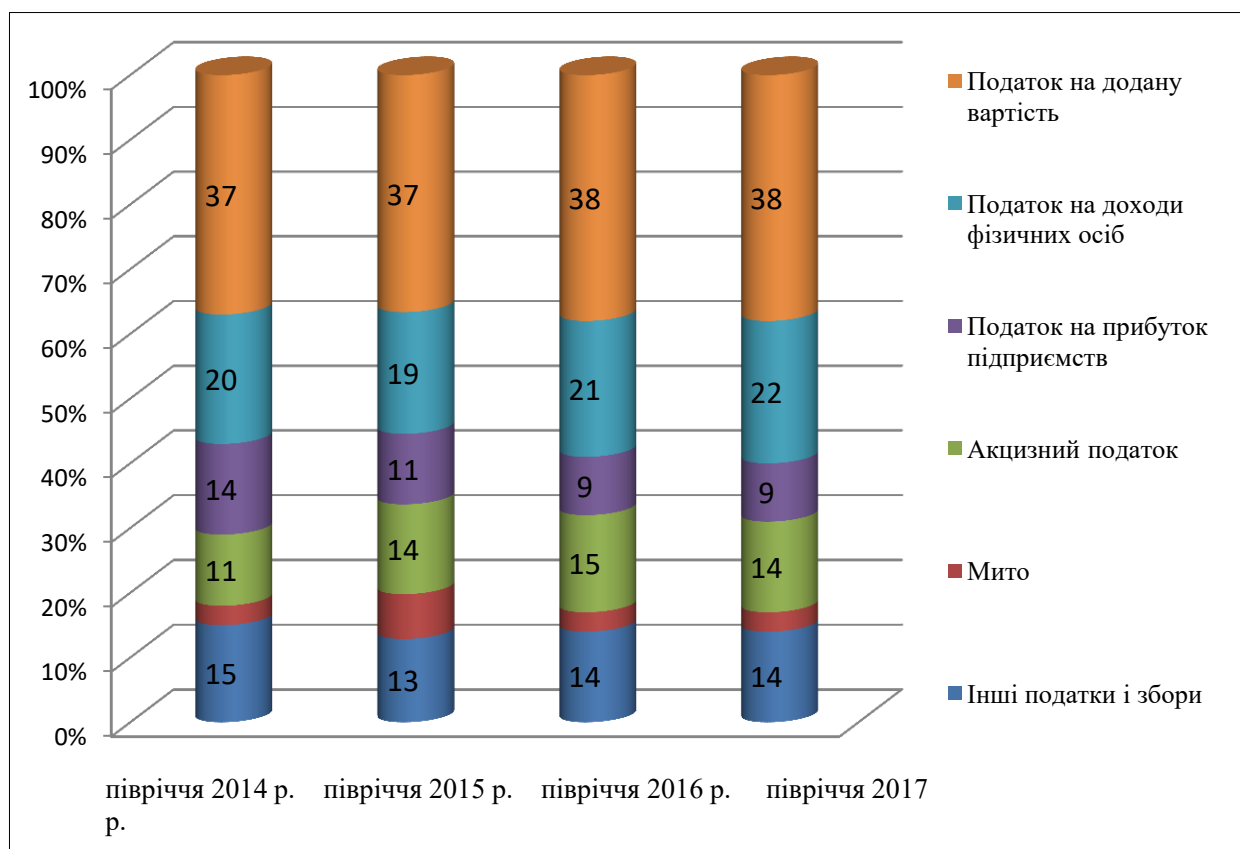
З метою визначення частки податку на доходи фізичних осіб у доходах бюджету доцільно проаналізувати структуру і динаміку основних статей податкових надходжень.

Дані, представлені на рисунку 1, свідчать, що практично відсутні зміни в структурі податкових надходжень зведеного бюджету у I півріччі 2017 порівняно з I півріччям 2016 року. Загалом 83% податкових надходжень Зведеного бюджету України у I півріччі 2017 року забезпечено чотирма податками: податком на додану вартість (38%), податком на доходи фізичних осіб (22%), акцизним податком (14%), податком на прибуток підприємств (9%), що свідчить про їх вагомість з фіскальної точки зору.

Протягом чотирьох років періоду, що аналізується, простежується тенденція до зростання номінальних надходжень від них, проте існують структурні зрушення в бік зниження ролі податку на прибуток у наповненні бюджету (з 14% в I півріччі 2014 року до 9% в I півріччі 2016-2017 рр.).

Річний план сукупних надходжень податку на доходи фізичних осіб до Зведеного бюджету за результатами I півріччя 2017 року виконано на 51%,

що є нижчим показником порівняно з аналогічними періодами 2015-2016 рр. (52% та 54% відповідно) (рисунок 2) [9, с. 113].

**Рис. 1. Структура податкових надходжень
Зведеного бюджету України у I півріччі 2014-2017 рр.**

Джерело: розроблено за даними [8]

Водночас спостерігається значне перевиконання плану надходжень за окремими статтями податку на доходи фізичних осіб, а саме:

- податок на доходи фізичних осіб із заробітної плати – виконано на 80% від річного плану;
- податок на доходи фізичних осіб з доходів інших, ніж зарплата, – на 58%;
- податок на доходи фізичних осіб за результатами річного декларування – 75%.

Подібна тенденція з виконанням річних планових показників за результатами I півріччя спостерігалася і в попередніх роках, тому однозначних висновків щодо тенденцій у детінізації заробітної плати та впливу подвійного підвищення мінімальної заробітної плати на доходи населення й суми утриманих з них податків зробити не можна, особливо зважаючи на те, що:

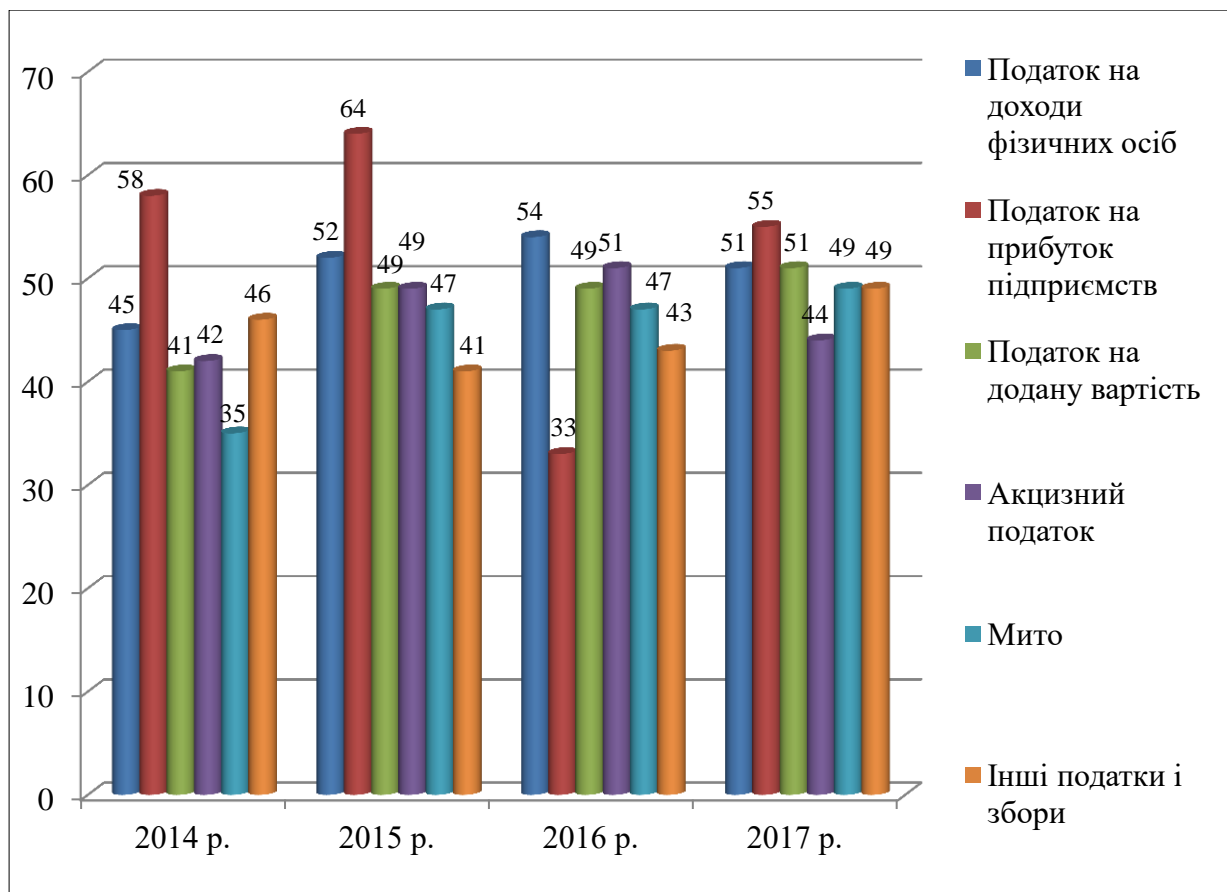

Рис. 2. Динаміка виконання річного плану податкових надходжень Зведеного бюджету України у I півріччі 2014-2017 рр.

Джерело: розроблено за даними [8]

– темпи росту надходжень податку на доходи фізичних осіб із заробітної плати у I півріччі 2017 року скоротилися порівняно з 2016 роком (+43% проти +46% у I півріччі 2016 року);

– у 2017 році план надходжень податку на доходи фізичних осіб із зарплати становить 81,8 млрд. грн., а це менше, ніж фактично було сплачено за цією статтею у 2016 році (97,88 млрд. грн.).

При цьому за підсумками I півріччя 2016 року річний план надходжень було виконано на 88%, а за підсумками року – на 160%. Враховуючи тенденцію що склалася, річний план надходжень податку на доходи фізичних осіб із заробітної плати у 2017 році також буде перевиконано.

У плані надходжень податку на доходи фізичних осіб до Зведеного бюджету податок із заробітної плати становить не більше 50% у 2015-2017 рр. (рисунок 3), що свідчить про завищення очікувань Уряду надходжень від податку на інші джерела доходів, зокрема доходів у вигляді процентів за депозитами.

Фактично у 2015–2016 рр. податок на доходи фізичних осіб із заробітної плати становив у середньому 70% сукупних надходжень.

У I півріччі 2016 року 34% податку на доходи фізичних осіб із доходів у формі заробітної плати було утримано з доходів працівників бюджетної сфери. У 2017 році їх частка знизилася до 29% відповідно. З одного боку, тенденція є позитивною, оскільки зростає частка податку, утриманого із заробітної плати працівників приватного сектору, проте, з іншого боку, збереження у структурі надходжень податку на доходи фізичних осіб досить високої питомої ваги податку, утриманого з працівників бюджетної сфери, може свідчити про відсутність реальних тенденцій у детінізації заробітної плати у приватному секторі економіки або збереженні низького рівня оплати праці, що негативно позначається на реальній купівельній спроможності громадян.

При номінальному зростанні сум податку на доходи фізичних осіб, що надходять до місцевих бюджетів, його роль в податкових надходженнях у I півріччі 2017 року залишилася на рівні 2016 року (54,5% податкових надходжень місцевих бюджетів), що нижче порівняно з аналогічними періодами 2014-2015 рр. – 72% та 55% відповідно.

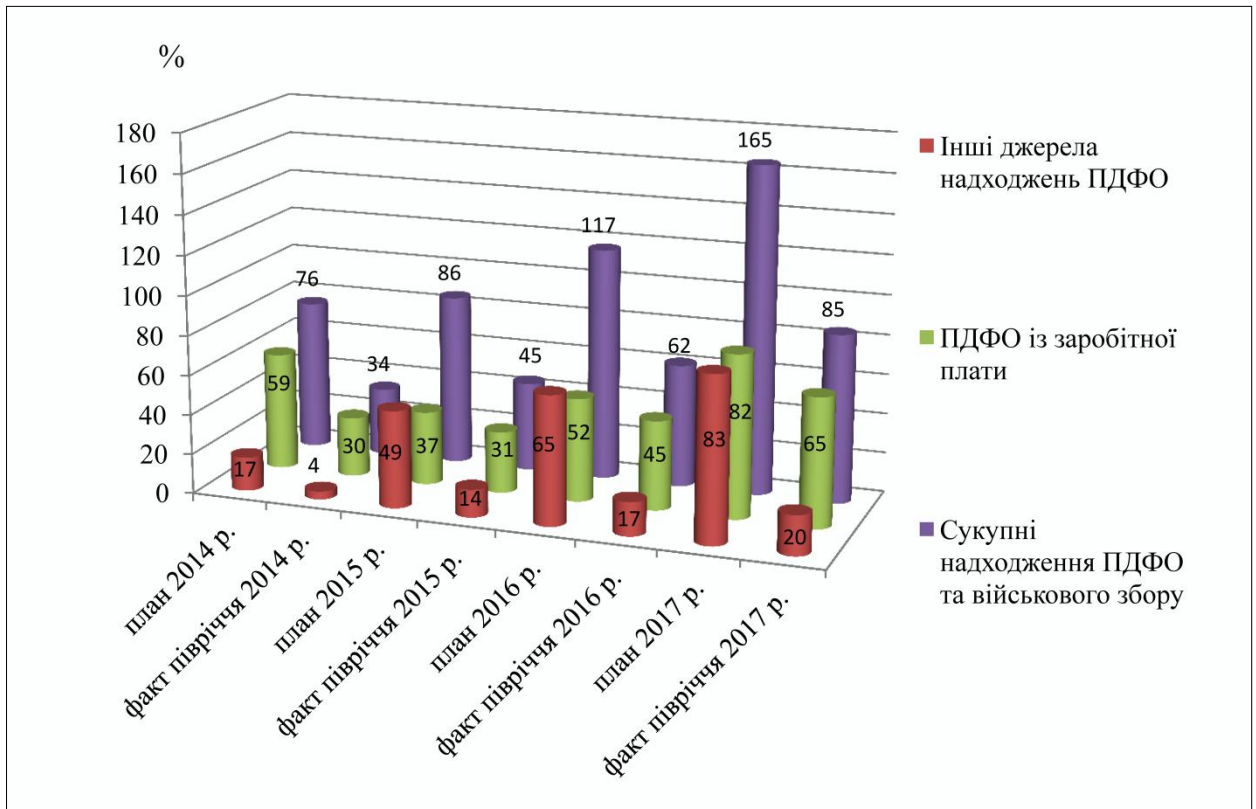

Рис. 3. Динаміка планових та фактично сплачених сум податку на доходи фізичних осіб до Зведеного бюджету України у I півріччі 2014-2017 рр.

Джерело: розроблено за даними [8]

У середньому майже 67% податку на доходи фізичних осіб із доходів у формі заробітної плати, що сплачуються в Україні, зараховується до місцевих бюджетів. Спостерігається поступове зростання частки податку на доходи фізичних осіб, що надходить до місцевих бюджетів (з 54,1% сплаченого у I півріччі 2015 року до 59% у I півріччі 2017 року), проте рівня 2014 року так і не досягнуто (88,7% сплаченого податку на доходи фізичних осіб надходило до місцевих бюджетів) [10, с. 245].

Таким чином, аналіз основних тенденцій формування дохідної частини державного бюджету свідчить, що існує тенденція зростання податкових доходів державного бюджету. Проте, цей приріст не має твердого підґрунтя у зв'язку з тим, що в Україні протягом останніх років нестабільна економічна ситуація, зокрема, недосконала податкова політика.

Розділ 2. Оподаткування доходів фізичних осіб: вітчизняний та закордонний досвід

Важливим завданням будь-якої держави є постійне удосконалення системи оподаткування доходів фізичних осіб з метою забезпечення її соціальної справедливості з урахуванням фіскальної та економічної ефективності.

Кожна країна обирає власні методичні підходи до оподаткування доходів фізичних осіб, однак визначальною ознакою такого оподаткування є те, що воно повинне сприяти зростанню заощаджень населення, які в подальшому слугують одним з джерел фінансування економіки.

Податкова система ілюструє специфіку організації її господарства. Порівнюючи податкову систему України та європейських країн, можна визначити, що принципової різниці вони не мають. Більшість країн користуються тими податками, які довели свою дієвість та ефективність протягом багатьох років. Сюди зазвичай входять податки із підприємств та громадян, на товари та послуги, на додану вартість, митні збори, акцизи, податок на майно. Саме ці податки формують основу податкової системи в європейських країнах та в Україні.

На думку вчених [11, с. 128-135; 12, с. 134-139; 13, с. 354-357; 14, с. 26-29], основним критерієм успіху податкових систем європейських країн є принципи прозорості та простоти їх адміністрування. Українська ж податкова система є дуже складною в управлінні, що створює передумови для корупції та зловживань у податковій сфері.

Особливість європейської системи оподаткування полягає в тому, що її утворюють на основі прогресивної шкали. Наприклад, у Франції доходи поділяються на 8 категорій, кожна з яких має свою методику розрахунку, пільги і відрахування. Особливим є те, що податок на прибуток фізичних осіб розраховують на родину і він стягується з доходів за прогресивною шкалою (від 5,5 до 75%). Варто відзначити, що максимальну ставку застосовують у разі, коли дохід сім'ї дорівнює 1 000 000 євро (вона становить 75%).

В Німеччині діє така ж система оподаткування, як і у Франції. Початкова ставка податку на прибуток фізичних осіб – 0% на доходи, менші за \$9 тис. З доходів на суму від \$9 тис. до \$11,5 тис. стягується 2,56% податку.

У Великобританії неоподатковуваний мінімум за рік становить 2790 фунтів стерлінгів, а податкові ставки – 20%, 40% і 45%.

У Швеції за кожним платником закріплюється реєстраційний номер, а також рахунок, на який перераховується податок. Резиденти зобов'язані сплачувати податок з усіх доходів, які вони отримують (підприємницька діяльність; капітал; заробітна плата). Податок обчислюється за прогресивною шкалою, загальна максимальна ставка становить 56,9%.

У Норвегії резиденти сплачують національний і місцевий податок з усіх доходів, які були одержані в країні та за її межами. Податок на прибуток фізичних осіб з річної заробітної плати обчислюють за ставкою 9,5%, якщо дохід – від 220 501 до 248 500 норвезьких крон.

Прибутковий податок з громадян забезпечує понад половину загального обсягу федеральних податкових надходжень і є найвагомим із усіх джерел доходів Федерального бюджету США. Оподаткування доходів громадян США може здійснюватися як кожного громадянина окремо, так і сім'ї загалом. При цьому платники податку поділяються на чотири категорії, які оподатковуються за різними ставками залежно від доходу. Ставка оподаткування коливається від 15 до 39,6 %.

Багаторівневу та розгалужену базу оподаткування має податкова система Японії. Так, особи, які проживають в Японії, поділяються на три категорії: нерезиденти; непостійні резиденти; постійні резиденти.

Визначення суми податку до сплати здійснюється двома шляхами: безпосередньо платником під час подання ним податкової декларації та роботодавцем, який обчислює податок із заробітної плати найманої особи. Окрім того, система прибуткового оподаткування населення Японії має складний механізм вирахувань: функціонує прогресивна система розрахунку неоподаткованого мінімуму, розмір якого коливається від 0,65 млн. ієн до 2,2 млн. ієн в залежності від обсягу валового доходу, та персональна знижка, яка додається до неоподаткованого мінімуму й залежить від складу сім'ї.

Прибутковий податок з фізичних осіб є вагомим у плані надходжень до бюджету Італії. Його суб'єктами виступають приватні особи – резиденти і нерезиденти, а об'єктом оподаткування – їх доходи. Цей податок нараховується на всі доходи резидентів, отримані не тільки в Італії, але й за її межами. Нерезиденти сплачують податок тільки з доходів, одержаних на території Італії. Всі доходи платників поділяються на п'ять груп залежно від джерел їх надходжень:

1 група – доходи, отримані від земельної власності, споруд і ведення сільськогосподарської діяльності;

2 група – доходи від різних видів грошової ренти (відсотки за позиками, депозитними і поточними банківськими рахунками, облігаціями й іншими цінними паперами);

3 група – усі трудові доходи, в тому числі і доходи осіб вільних професій;
 4 група – доходи від приватних комерційних підприємств;
 5 група – прибуток від спекулятивного перепродажу землі, предметів мистецтва, нерухомості.

Доходи кожної з груп оподатковуються окремо відповідно до індивідуальної системи. Розрахунок податку провадиться заставками, побудованими за принципом складної прогресії: шкала ставок коливається від 10 до 50 % [5, с. 265-267].

В Іспанії декларація про доходи резидента включає всі доходи, які він одержав; незалежно від місця проживання його статус визначається на весь податковий період. Податок розраховується за ставкою від 24 до 52%. Якщо дохід становить 300000€, то застосовується ставка 52%.

Перелік мінімальних та максимальних ставок податку на дохід фізичних осіб за 2017 р., європейських країн, наведено у таблицях 2, 3.

Таблиця 2

Мінімальні ставки податку з доходів громадян [15, с. 94-95]

Країна	Ставки		
	2015 рік	2016 рік	2017 рік
Румунія	16%	16%	16%
Угорщина	15%	15%	15%
Литва	15%	15%	15%
Росія	13%	13%	13%
Білорусія	13%	13%	13%
Болгарія	10%	10%	10%

Таблиця 3

Максимальні ставки податку з доходів громадян [15, с. 94-95]

Країна	Ставки		
	2015 рік	2016 рік	2017 рік
Франція	45%	45%	75%
Данія	51%	55,40%	55,60%
Бельгія	50%	50%	50%
Португалія	42%	42%	48%
Іспанія	45%	45%	45%
Німеччина	45%	45%	45%
Норвегія	27%	25%	39%
Італія	45%	35%	36%
Люксембург	42%	34%	29%

З даних таблиці 2 видно, що європейські країни мають майже однаковий розмір ставки податку – Білорусія (13%); Болгарія (10%); Латвія (25%); Литва (15%); Естонія (20%).

Проведений аналіз дозволяє виокремити спільні та відмінні риси оподаткування доходів фізичних осіб в Україні та за кордоном (рисунки 4, 5).

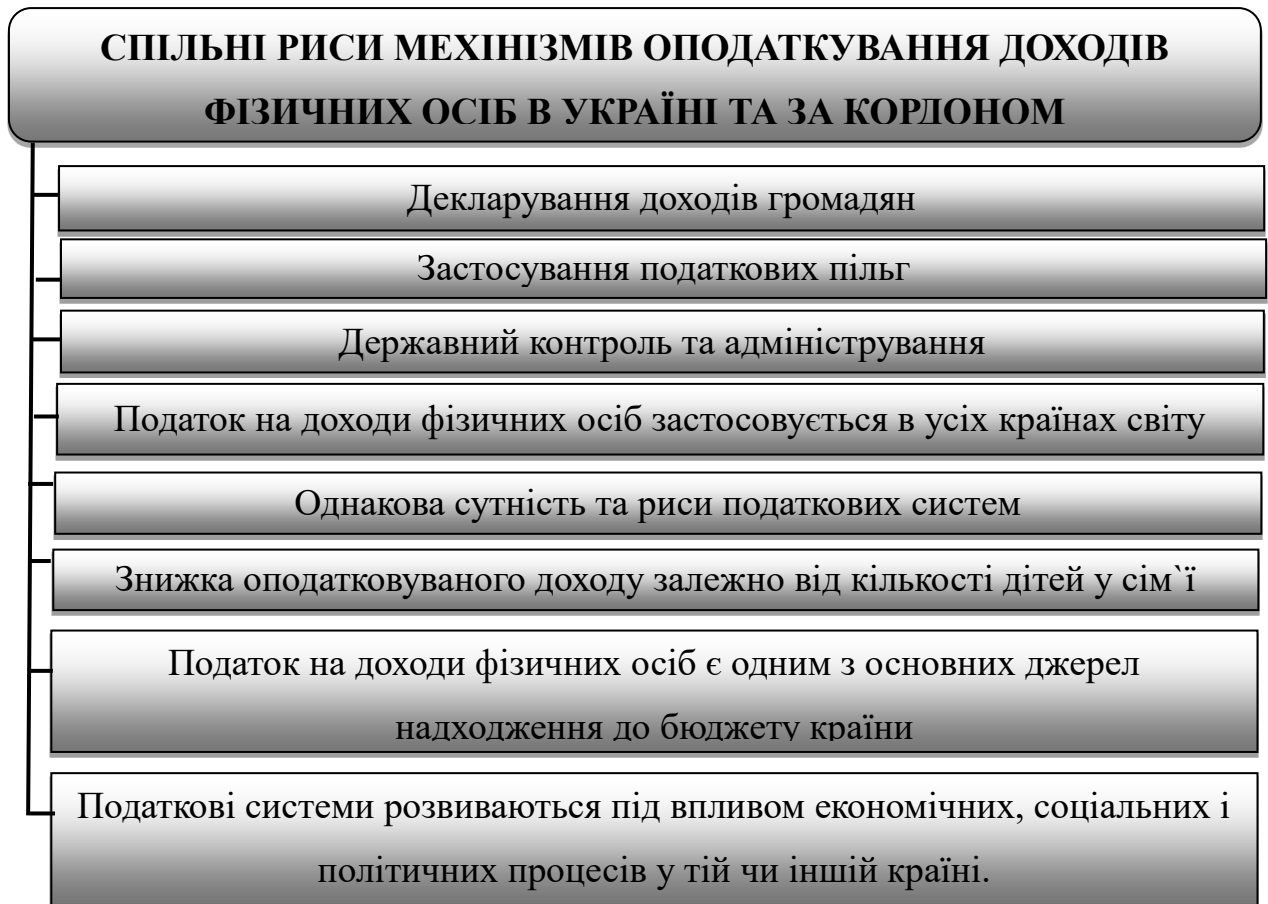

Рис. 4. Спільні риси механізмів сплати податку на прибуток фізичних осіб в Україні та за кордоном

Порівняння систем оподаткування доходів фізичних осіб в Україні і за кордоном наведено в таблиці 4.

Досвід економічно розвинутих країн показує, що податковий тягар не повинен зменшувати економічну активність платника. Крім того, оподаткування не повинно бути перешкодою ні для внутрішньої раціональної організації виробництва, ні для його зовнішньої орієнтації на структуру попиту споживачів.

Розглянувши переваги системи оподаткування доходів фізичних осіб за кордоном та порівнявши їх із сучасною системою оподаткування в Україні, варто відзначити, що вітчизняна система оподаткування позбавлена прозорості та відкритості.

ВІДМІННІ РИСИ МЕХАНІЗМІВ СПЛАТИ ПОДАТКУ НА ДОХОДИ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ ТА ЗА КОРДОНОМ

Рис. 5. Відмінні риси механізмів сплати податку на прибуток фізичних осіб в Україні та за кордоном

Проведене дослідження доводить, що практика оподаткування фізичних осіб у деяких європейських країнах не може бути беззастережною основою для вибору напрямків реформування податкової системи в Україні. Не існує однакового підходу до обчислення та сплати податку на доходи фізичних осіб. У кожній країні механізм оподаткування визначається з урахуванням національних особливостей.

При сплаті податку на доходи фізичних осіб в Україні та за кордоном виникає чимало проблем [16, с. 36-39], які здійснюють вплив на соціально-економічний розвиток країни (таблиця 5).

**Порівняння систем оподаткування доходів
фізичних осіб в Україні та в зарубіжних країнах**

№ п. п.	Країна	Платники ПДФО	Об'єкт оподаткування	Знижки, пільги	Ставки
1	2	3	4	5	6
1	Україна	– фізична особа – резидент; – фізична особа – нерезидент; – податковий агент.	– загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід; – доходи з джерела їх походження в Україні; – іноземні доходи.	Базовий розмір податкової соціальної пільги - до 50% розміру прожиткового мінімуму на 1 січня звітного податкового року.	18%
2	США	– самотні; – подружні пари з спільною сплатою податку; – подружні пари з самотійною сплатою; – глави господарств.	Всі види доходів, які можуть бути одержані населенням:	Податкові знижки для: - подружжя з спільною декларацією; - самотніх; - домогосподарств; - сліпих осіб; - старших 65 років.	10 -35%
3	Велика Британія	5 шедул в залежності від економічного походження доходів.	– доходи від власності та орендованого майна; – доходи від облігацій державних позик; – доходи від виробничо-комерційної діяльності; – заробітна плата, пенсії з приватних пенсійних фондів; – дивіденди.	Види соціальних пільг: - особиста пільга; - особиста пільга для осіб віком 65-74 роки; - особиста пільга для осіб старших 75 років; - пільги для подружжя старших 75 років; - особиста пільга для сліпих.	10-45%
4	Італія	Фізичні особи (наймані працівники та самозайняті особи)	– нерухоме майно (земля і будівлі); – капітал; – трудові доходи.	Звільняються від оподаткування потерпілі під час землетрусу 2009 р. Надаються знижки молодим сім'ям, дітям-утриманцям.	23-36%

Закінчення таблиці 4

1	2	3	4	5	6
5	Франція	Сім'я (подружжя та осіб, які знаходяться на їх утриманні, а також самотні особи)	заробітна плата, пожиттєвий ануїтет; сільськогосподарські доходи; виробничі й комерційні доходи; некомерційні доходи; земельні доходи; дохід від рухомого капіталу; доходи у вигляді винагород від керівництва компанії.	Знижки для: платників старше 65 років; інвалідів; державних службовців; дітей.	0-75%
6	Японія	Фізичні особи (наймані працівники та самозайняті особи)	Заробітна плата, доходи осіб вільних професій, оплата працівників мистецтв, професійних спортсменів, офіціантів у барах, допомога при звільненні, доходи, отримані від нерухомості, дивіденди, пенсії, авторські гонорари, винагороди за різноманітні особисті заслуги, прибуток від продажу акцій.	Передбачено податкові знижки молодим сім'ям. Від сплати податку звільнюються кошти, витрачені на медичне обслуговування (лікування), страхування життя та пенсійне страхування. Ряд пільг мають багатодітні родини.	Прогресивна шкала, 6 ставок: 5, 10, 20, 30, 40 і 50%
7	Польща	кожен, хто отримує дохід	Дохід у вигляді заробітної плати та дохід від підприємницької діяльності.	Передбачено податкові знижки молодим сім'ям, державним службовцям.	18-32%

Таблиця 5

Проблеми оподаткування доходів фізичних осіб в Україні та за кордоном

Україна	Закордонні країни
<ol style="list-style-type: none"> 1. Не повна база оподаткування. 2. Негнучкість системи оподаткування та її низька ефективність. 3. Система оподаткування не враховує досвід зарубіжних країн. 4. Відсутність прогресивної шкали оподаткування. 5. Низький рівень податкової культури. 6. Високий рівень корупції в сфері оподаткування. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Високий рівень оподаткування великих доходів фізичної особи (наприклад, до 75% у Франції). 2. Жорсткий рівень адміністрування та контролю за оподаткуванням. 3. Більшість країн стягують податок з абсолютно всіх доходів, отриманих в країні або за її межами.

<p>7. Загальноприйнята практика ухилення від сплати податку.</p> <p>8. Практично відсутня практика впровадження заходів щодо легалізації доходів громадян у тіньовому секторі економіки.</p>	<p>4. Стандартні податкові ставки не завжди застосовуються до іноземців, що мають вид на проживання.</p>
--	--

В Україні саме подальше удосконалення механізмів адміністрування податку на доходи фізичних осіб може підсилити його роль в формуванні бюджетної системи.

Висновки

З метою формування ефективної системи оподаткування доходів громадян в Україні необхідно:

1. Перейти на прогресивне оподаткування доходів громадян: прогресія повинна врахувати реальний, наявний у цей час діапазон доходів громадян. При цьому вилучатися у вигляді податку може тільки частина доходу, яка йде на накопичення (інвестування), кошти, що витрачаються на споживання, повинні залишатися у платника податку. Це дозволить забезпечити соціальну справедливість оподаткування та зменшити рівень податкового навантаження на малозабезпечені верстви населення.

2. Розширити діапазон доходів громадян, до яких застосовується податкова соціальна пільга. Це сприятиме зменшенню обсягів «заробітної плати у конвертах», оскільки розмір сплаченого податку буде компенсуватися за рахунок отримання податкової соціальної пільги.

3. Спростити викладення законодавчих актів, які визначають механізм оподаткування, процедуру формування податкової звітності, що позитивно вплине на діяльність державних фіскальних органів.

4. Впровадити класифікацію доходів фізичних осіб за джерелами походження. Об'єднання доходів для визначення платоспроможності платника передбачає формування загального оподаткованого доходу, до якого застосовується шкала прогресивних ставок і такий підхід дозволяє забезпечити принцип вертикальної справедливості оподаткування. При цьому деякі доходи фізичних осіб доцільно оподатковувати окремо.

5. Замінити порядок надання податкового кредиту з податку на доходи фізичних осіб на такий, що передбачає повернення частки сплаченого податку безпосередньо у джерела виплати доходу.

6. Підвищити рівень податкової культури та податкової дисципліни платників податків: кожен громадянин України повинен розуміти, що сплата податку має на меті формування дохідної частини державного бюджету, за рахунок якої здійснюється нарахування соціальної допомоги.

7. Розширити базу оподаткування податком на доходи фізичних осіб (передбачити можливість залучення до оподаткування всіх доходів, в тому числі тих, які виплачують із державних цільових фондів; як компенсація, відшкодування певних витрат; доходи від інтелектуальної власності).

8. Впровадити засоби з підвищення ефективності податкового контролю для подолання зловживань, ухилення від сплати податків.

Отже, можна впевнено стверджувати, що оподаткування доходів населення в Україні потребує докорінної перебудови, яка має базуватися на використанні передового зарубіжного досвіду, а не зводитися до копіювання моделі оподаткування інших країн. Необхідно поступово знижувати податкове навантаження на доходи фізичних осіб, використовуючи міжнародний досвід та адаптуючи його до специфіки та умов розвитку економіки країни, що дозволить Україні стати серйозним суб'єктом податкової конкуренції у світовому просторі.

Економіка кожної держави має свої особливості, які варто враховувати при побудові ефективної податкової системи. Звичайно, держави з високим рівнем розвитку економіки при оподаткуванні доходів громадян вирішують завдання, які не є ключовими для українського суспільства. Це пов'язано з тим, що рівень розвитку вітчизняної економіки значно нижчий від розвинених країн, проте, спираючись на їх досвід, можна вмонтувати певні світові здобутки в українську систему оподаткування.

Список використаних джерел:

1. Податковий Кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>.

2. Гречко А.В. Перспективи реформування податкової системи України в умовах євроінтеграції / А.В. Гречко // Економіка та управління національним господарством. – 2014. – № 3. – С. 60–70.

3. Чирка А.А. Облік податку на доходи фізичних осіб: історичний аспект та сьогодення / А.А. Чирка // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – № 6. – С. 910-914.

4. Легкоступ І.І. Податкові системи в умовах глобалізації: проблеми взаємодії та перспективи розвитку / І.І. Легкоступ, К.В. Кацуба // Бізнес Інформ – 2014. – № 14. – С. 259–263.

5. Танклевська Н.С. Світовий досвід оподаткування доходів фізичних осіб / Н.С. Танклевська // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Економічні науки. – 2013. – Т. 1. Вип. 1 (6). – С. 264–268.

6. Швець Ю.О. Оподаткування доходів фізичних осіб: проблеми та перспективи в Україні та ЄС / Ю.О. Швець, Я.Ю. Бахметова // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – № 17. – С. 771–775.

7. Непочатенко О.О., Боровик П.М., Парій Д.Ю. Оновлений механізм справляння податку на доходи фізичних осіб: проблеми та перспективи / Непочатенко О.О. // Економіка. Управління. Інновації. – Випуск № 1 (16). – 2016. – С. 54–70. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2016_1_16.

8. Сибірянська Ю. Виконання доходів зведеного бюджету України в I півріччі 2014-2017 рр. / Сибірянська Ю. // Офіс з фінансового та економічного аналізу у Верховній Раді України, 2017. – 24 с.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://feao.org.ua/wp-content/uploads/2017/09/2017-09-19-94.pdf>.

9. Глухова В.І. Аналіз податкових надходжень до державного бюджету України в сучасних умовах / В.І. Глухова, А.П. Іванова // Інтернаука. – 2017. – № 5. – С. 111–114.
10. Городецька Т.Е. Аналіз податкових надходжень в системі доходів бюджету / Т.Е. Городецька, А.С. Порохай // Молодий вчений. – 2017. – № 2. – С. 243–247.
11. Волкова О.В. Міжнародний досвід оподаткування доходів громадян в контексті сучасної податкової реформи в Україні / О.В. Волкова // Фінанси. – 2014. – № 3. – С. 128–135.
12. Гостева О.Ю. Місцеві податки в зарубіжних країнах: досвід та напрями застосування в Україні / О.Ю. Гостева // Економіка та право. – 2016. – № 3. – С. 134–139.
13. Помулева В.М. Соціальні аспекти податку на доходи фізичних осіб: світовий та вітчизняний досвід / В.М. Помулева // Сталий розвиток економіки. – 2013. – № 1. – С. 354–357.
14. Хром'як Н. В. Зарубіжний досвід створення ефективних податкових систем: особливості та напрями використання в Україні / Н.В. Хром'як, В.М. Чубай // Економіка та право. – 2012. – № 5. – С. 26–29.
15. Турчиняк Ю. Міжнародний досвід оподаткування доходів фізичних осіб / Ю. Турчиняк // Фінансове право. – 2012. – №3. – С. 93–95.
16. Томнюк Т.Л. Вектори оптимізації справляння обов'язкових платежів з доходів фізичних осіб / Томнюк Т.Л. // Наука й економіка. – 2014. – № 3 (35). – С. 34–40.

Sokolovska A. M.

*Doctor of Economic Sciences, Professor,
Deputy Head of Scientific-Research Financial Institute,
State Educational-Scientific Establishment
“Academy of Financial Management”*

Kotlyarevskyy Y. V.

*Doctor of Economic Sciences, Professor,
Deputy Head of Scientific-Research Financial Institute,
State Educational-Scientific Establishment
“Academy of Financial Management”*

Tymchenko O. M.

*Doctor of Economic Sciences, Professor,
Professor at Department of Finance
Kyiv National Economic University
named after Vadym Hetman*

MODELS OF SCIENCE FUNDING IN UKRAINE: CURRENT SITUATION AND DEVELOPMENT PROSPECTS

Summary

The investigation concentrates on relevant issues of current developments concerning science funding models and toolkit in EU countries and recent experience regarding the Ukrainian corresponding reforms. The outcomes of detailed examination are being structured in the framework of EU supranational